

ธรรมะเพื่อการดำเนินชีวิตอย่างมีปัญญา

โภคอาทิยะ

การใช้ทรัพย์ให้ถูกต้อง เป็นไปเพื่อประโยชน์
เกื้อกูลตนเอง ครอบครัว สังคม และพระศาสนา

“ทรัพย์ที่ได้มาโดยชอบ
เมื่อใช้ให้ถูกทาง
ย่อมนำความสุขและคุณค่าที่ยั่งยืน”

1 ใช้ทรัพย์เลี้ยงตน และครอบครัว

ดูแลตนเองและครอบครัวให้มีชีวิตที่ดี
มั่นคง และมีคุณภาพ

2 สงเคราะห์ญาติ

ช่วยเหลือเกื้อกูลญาติพี่น้อง
ในยามเดือดร้อน

3 ป้องกันภัย

เตรียมพร้อมเพื่อป้องกันอันตราย
และความเสี่ยงต่าง ๆ

4 บำเพ็ญพลี

ทำบุญอุทิศส่วนกุศล
ตอบแทนพระคุณและสิ่งศักดิ์สิทธิ์

5 อุปถัมภ์ผู้ทรงศีล

สนับสนุนผู้ประพฤติดี ปฏิบัติธรรม
และกิจการที่เกื้อกูลพระศาสนา

ใช้ทรัพย์ให้เกิดคุณค่า เพื่อความสุขที่ยั่งยืน

7. โภคอาทิยะ 5

ประโยชน์ที่ควรถือเอาจากทรัพย์

โภคอาทิยะ 5 หมายถึง ประโยชน์ 5 ประการที่ควรใช้ทรัพย์ที่หามาได้โดยสุจริตให้เกิดคุณค่า ไม่ใช่เก็บไว้โดยไม่ใช้ หรือใช้ไปในทางเสื่อม แต่ใช้เพื่อความสุข ความมั่นคง การสงเคราะห์ และการสร้างบุญกุศล

ประกอบด้วย

1. ใช้ทรัพย์เลี้ยงตนและครอบครัว
2. สงเคราะห์ญาติและมิตรสหาย
3. ป้องกันภัย
4. บำเพ็ญพลี
5. อุปถัมภ์ผู้ทรงศีล

1. ใช้ทรัพย์เลี้ยงตนและครอบครัว

ความหมาย

คือ การใช้ทรัพย์ที่หามาได้โดยสุจริตเพื่อเลี้ยงดูตนเอง บิดามารดา คู่ครอง บุตรธิดา และผู้ที่อยู่ในความรับผิดชอบ ให้มีความสุขตามสมควร

อธิบายโดยละเอียด

ทรัพย์มีไว้เพื่อใช้ให้เกิดประโยชน์ ไม่ใช่เพียงสะสมไว้เฉย ๆ ผู้ครองเรือนควรใช้ทรัพย์เพื่อดูแลชีวิตให้เหมาะสม เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัย เสื้อผ้า การรักษาพยาบาล การศึกษา และความจำเป็นของครอบครัว

การใช้ทรัพย์เลี้ยงครอบครัวเป็นหน้าที่สำคัญ เพราะครอบครัวเป็นฐานแรกของชีวิต ถ้าครอบครัวมั่นคง จิตใจก็มั่นคง และสามารถทำประโยชน์ต่อผู้อื่นได้มากขึ้น

วิธีปฏิบัติ

1. ใช้จ่ายในสิ่งจำเป็นก่อนสิ่งฟุ่มเฟือย
2. ดูแลสุขภาพ อาหาร และที่อยู่อาศัยให้เหมาะสม
3. สนับสนุนการศึกษาของบุตรหลาน
4. ดูแลบิดามารดาและผู้สูงอายุ
5. วางแผนค่าใช้จ่ายของครอบครัว
6. ไม่ใช้ทรัพย์ไปในอบายมุข
7. ใช้ทรัพย์อย่างพอดี ไม่ฟุ่มเฟือยและไม่ตระหนี่เกินไป

ประโยชน์

1. ตนเองและครอบครัวมีความสุข
 2. ครอบครัวมีความมั่นคง
 3. ลดความขัดแย้งเรื่องการเงิน
 4. บุตรหลานได้รับการดูแลที่ดี
 5. บิดามารดาได้รับการตอบแทนคุณ
 6. ชีวิตมีความเป็นระเบียบและปลอดภัย
 7. เป็นพื้นฐานของการทำความดีด้านอื่น ๆ
-

2. สงเคราะห์ญาติและมิตรสหาย

ความหมาย

คือ การใช้ทรัพย์ช่วยเหลือญาติพี่น้อง มิตรสหาย และผู้ใกล้ชิดที่สมควรได้รับการสงเคราะห์ตามกำลังและตามเหตุผล

อธิบายโดยละเอียด

คนเราไม่ได้อยู่คนเดียว แต่เกี่ยวข้องกับครอบครัว ญาติ มิตร และชุมชน การมีทรัพย์แล้วรู้จักช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อน เป็นการรักษาน้ำใจและสร้างความสัมพันธ์ที่ดี การสงเคราะห์ควรทำด้วยปัญญา ไม่ใช่ให้จนตนเองเดือดร้อน หรือสนับสนุนพฤติกรรมผิด เช่น การพนัน สุรา ยาเสพติด แต่ควรช่วยในสิ่งที่เป็นประโยชน์ เช่น ค่ารักษาพยาบาล การศึกษา อาหาร งานศพ หรือการตั้งตัวในทางสุจริต

วิธีปฏิบัติ

1. ช่วยเหลือญาติเมื่อเจ็บป่วยหรือเดือดร้อน
2. สนับสนุนการศึกษาและอาชีพที่สุจริต
3. ช่วยงานครอบครัว งานบุญ งานศพ ตามกำลัง
4. ให้คำแนะนำพร้อมการช่วยเหลือ
5. ช่วยอย่างมีขอบเขต ไม่ทำให้ตนเองลำบากเกินไป
6. ไม่ให้เงินเพื่ออวดมั่งมี
7. รักษาน้ำใจและความสามัคคีในหมู่ญาติ

ประโยชน์

1. ญาติพี่น้องรักใคร่สามัคคี
2. มีเครือข่ายช่วยเหลือกันในยามยาก
3. ลดความทุกข์ของผู้เดือดร้อน
4. สร้างความอบอุ่นในครอบครัวใหญ่

5. ทำให้ทรัพย์สินเกิดคุณค่าทางใจ
 6. เป็นเหตุแห่งบุญและความกตัญญู
 7. สังคมมีน้ำใจและความเอื้อเฟื้อ
-

3. ป้องกันภัย

ความหมาย

คือ การใช้ทรัพย์สินเพื่อป้องกันและแก้ไขภัยอันอาจเกิดขึ้นแก่ชีวิต ครอบครัว ทรัพย์สิน และ

อนาคต

อธิบายโดยละเอียด

พระพุทธเจ้าตรัสถึงภัยที่ทำให้ทรัพย์สินสูญเสีย เช่น ไฟ น้ำ โจร ราชภัย และทายาทที่ไม่เป็นที่รัก ในปัจจุบันอาจรวมถึงภัยจากอุบัติเหตุ เจ็บป่วย เศรษฐกิจตกต่ำ คดีความ ภัยธรรมชาติ การหลอกลวง และเหตุฉุกเฉินต่าง ๆ

ผู้มีปัญญาจึงไม่ใช้ทรัพย์สินจนหมด แต่รู้จักเตรียมพร้อมเพื่อความปลอดภัยของตนและครอบครัว
วิธีปฏิบัติ

1. เก็บเงินสำรองฉุกเฉิน
2. ดูแลบ้าน รถ และทรัพย์สินให้ปลอดภัย
3. ทำประกันตามความเหมาะสม
4. ตรวจสอบสุขภาพและดูแลสุขภาพ
5. เก็บเอกสารสำคัญให้เรียบร้อย
6. ระมัดระวังการหลอกลวงและการลงทุนที่เสี่ยงเกินไป
7. วางแผนหนี้สินและค่าใช้จ่ายระยะยาว

ประโยชน์

1. ลดความเสี่ยงในชีวิต
 2. ครอบครัวมีความมั่นใจ
 3. เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินไม่ลำบากเกินไป
 4. รักษาทรัพย์สินที่หามาได้โดยสุจริต
 5. ลดความเครียดและความกังวล
 6. มีความพร้อมต่อโรคร้ายและเหตุไม่คาดคิด
 7. ทำให้ดำเนินชีวิตอย่างรอบคอบ
-

4. บำเพ็ญพลี

บำเพ็ญพลี คือ การใช้ทรัพย์สินเพื่อทำหน้าที่ทางสังคม ประเพณี และการสงเคราะห์ที่เหมาะสม เช่น การช่วยเหลือส่วนรวม การทำบุญตามกาล การต้อนรับแขก และการสนับสนุนกิจกรรมที่เป็นประโยชน์

อธิบายโดยละเอียด

คำว่า “พลี” หมายถึง การสละหรือการบูชาในทางที่เหมาะสม สำหรับคุณหัตถ์ หมายถึงการใช้ทรัพย์สินเพื่อความสัมพันธ์อันดีและความสงบสุขของสังคม

ในคัมภีร์มักกล่าวถึงพลีหลายอย่าง เช่น ญาติพลี อติธิพลี ปุพพเปตพลี ราชพลี และเทวตาพลี ซึ่งโดยใจความคือ การทำหน้าที่ต่อญาติ แขก ผู้ล่งลับ บ้านเมือง และสิ่งสมควรเคารพตามประเพณีวิธีปฏิบัติ

1. ช่วยงานส่วนรวมและงานชุมชน
2. ทำบุญอุทิศให้บรรพบุรุษและผู้ล่งลับ
3. ต้อนรับแขกด้วยน้ำใจ
4. เสียภาษีและทำหน้าที่พลเมืองที่ดี
5. สนับสนุนกิจกรรมวัด โรงเรียน และชุมชน
6. ร่วมรักษาประเพณีที่ดีงาม
7. ใช้ทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ส่วนรวมตามกำลัง

ประโยชน์

1. สังคมมีความสามัคคี
2. ประเพณีดีงามได้รับการสืบต่อ
3. เกิดความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ
4. เป็นที่รักและนับถือของชุมชน
5. สร้างบุญกุศลและความสุขใจ
6. ช่วยที่บ้านเมืองและชุมชนมั่นคง
7. ทำให้ทรัพย์สินมีคุณค่าต่อส่วนรวม

5. อุปถัมภ์ผู้ทรงศีล

ความหมาย

คือ การใช้ทรัพย์สินสนับสนุนสมณพราหมณ์ พระสงฆ์ ครูบาอาจารย์ ผู้ประพฤติดีปฏิบัติชอบ และผู้ดำรงธรรม เพื่อให้ท่านสามารถดำรงชีวิตและเผยแผ่ธรรมได้

อธิบายโดยละเอียด

การอุปถัมภ์ผู้ทรงศีลเป็นการใช้ทรัพย์เพื่อส่งเสริมคุณธรรมและพระศาสนา ผู้ทรงศีลเป็นผู้ศึกษา ปฏิบัติธรรม รักษาศีล สอนธรรม และเป็นแบบอย่างทางจิตใจแก่สังคม
คฤหัสถ์เมื่อสนับสนุนผู้ทรงศีล ย่อมมีส่วนในการรักษาพระธรรมวินัยและสืบต่อพระพุทธศาสนา
การอุปถัมภ์ควรทำด้วยศรัทธาและปัญญา เลือกสนับสนุนผู้มีศีล มีธรรม และกิจกรรมที่เป็นประโยชน์
จริง

วิธีปฏิบัติ

1. ถวายภัตตาหารและปัจจัยตามสมควร
2. สนับสนุนการศึกษาและการเผยแผ่ธรรม
3. ช่วยดูแลวัดและสถานปฏิบัติธรรม
4. สนับสนุนงานบุญ งานอบรม และกิจกรรมธรรมะ
5. ฟังธรรมและนำธรรมไปปฏิบัติ
6. อุปถัมภ์ด้วยความเคารพ ไม่หวังผลตอบแทน
7. เลือกสนับสนุนผู้ประพฤติดีปฏิบัติชอบ

ประโยชน์

1. ใ้บุญกุศลอันประณีต
2. พระศาสนาได้รับการสืบต่อ
3. มีโอกาสใกล้ชิดธรรมะ
4. ได้ฟังคำสอนและคำแนะนำที่ถูกต้อง
5. จิตใจเกิดศรัทธาและความสงบ
6. ชุมชนมีศูนย์รวมทางศีลธรรม
7. เป็นเหตุแห่งความเจริญทั้งปัจจุบันและอนาคต

สรุปโกคอาทียะ 5

ใช้ทรัพย์เลี้ยงตนและครอบครัว ทำให้ชีวิตและครอบครัวมั่นคง
สงเคราะห์ญาติ ทำให้เกิดความกตัญญูและความสามัคคี
ป้องกันภัย ทำให้ชีวิตปลอดภัยและมั่นใจ
บำเพ็ญพลี ทำให้สังคมและประเพณีดีงามดำรงอยู่
อุปถัมภ์ผู้ทรงศีล ทำให้พระศาสนาและคุณธรรมเจริญมั่นคง

โกคอาทียะ 5 จึงเป็นหลักการใช้ทรัพย์อย่างถูกต้องตามพระพุทธศาสนา คือ ใช้ทรัพย์ให้เกิด
ประโยชน์แก่ตนเอง ครอบครัว ญาติ สังคม และพระศาสนา ไม่ใช่ทรัพย์เพื่อความฟุ้งเฟ้อหรือความ
เลื่อม แต่ใช้เพื่อความสุข ความมั่นคง ความเอื้อเฟื้อ และความเจริญทั้งทางโลกและทางธรรม.

